

Monument for fall

Per Berntsen: Maskinhall 2, Bjølvo kraftverk, 2002

Gamle Bjølvo kraftverk i Ålvik fra 1918, tegnet av arkitekt Thorvald Astrup, står for fall. Tidligere riksantikvar Marstein lovet vern, men dagens riksantikvar allierer seg med eieren, mektige Statkraft, og har befridd kraftmogulen for ansvar ved å oppheve Hordaland fylkeskommunes midlertidige fredning. Pengevurderinger rår grunnen alene.

Statkraft har opptrådt lite velvillig og latterliggjort de som ville bevaring, mener Førsteamanuensis Erik Fossåskaret ved Stavanger Universitet. Han har kjempet for det unike anlegget i Ålvik og fortviler over mangelen på

forståelse for kraftverkernes særegne betydning for Hordaland.

STJERNE ELLER ELEKTRISK BLUSS

Tradisjon, nasjonsbygging og Hardanger klinger velkjent sammen, men nasjonsbyg-

gingen etter 1905 har en vektigere basis enn hva Tiedemann og Gudes Brudeferden i Hardanger uttrykte i 1848. Bonderomantikken ble etter 1900 kontrastert av drømmer om en ny tid, som i Bergens Tidende 1920:

”Naar man en aften kommer indover fjorden til Aalvik, vet man ikke hvad man skal tro, om stjernene er flyttet nedover mot fjorden, eller det er menneskenes higen mot stjernene, som er blitt til virkelighet.

For det er vanskelig at avgjøre om det øverste lys i den elektriske oplyste rørgate er en stjerne eller om den nederste stjerne er et elektrisk blus”

Bjølvo kraftverk inspirerte denne lyriske hyllest midt i den norske bygdetradisjonens episenter - for Hordaland er kraftverkernes fylke.

KRAFTSLOTTENES FYLKE

Norske landskap mangler slott og herreseter. Kraftverkene fra 1900-tallet manifesterer rikdommen og fremtidsoptimismen. Stilhistoriske monumenter over industrialiseringen av Norge.

Planlagte industrisamfunn der arkitektens innflytelse strakk seg ned til fargen på husveggene, arbeidernes naust og boligens kjøkkeninnredninger. For ikke å snakke om praktfulle direktørboliger utstyrt som tidlige tiders herreseter. Brudd med

tradisjon, nye samfunnsklasser og en bredere europeisk horisont. Bjølvo kraftverk, industristedet Ålvik og arbeiderkulturen vekket lokal frykt og motstand parallelt med panegyrisk fremtidsoptimisme.

NORGES UAVHENGIGHET

Produksjonsteknikkene er gått ut på dato, men vi arvet unike helstøpte arkitekttegnede bygningsmiljøer som i sin tid signaliserte Norges nye uavhengighet sterkere og mer realistisk enn bygderomantikken. Bjølvo - et miniatyrslott av et kraftverk, imponerende ingeniørkunst, rørgater til skyene og Europas bratteste trallebane.

Ingen verdi mener Statkraft. Verdien er for liten mener Riksantikvaren. Lokalt fortviler folk. Til tross for gjentatte sterke kulturminnefaglige vurderinger får lokalbefolkningen ingen støtte fra vernemakten i Oslo. ”Riving av disse viktige elementa..... vil representere eit stort kulturhistorisk tap for heile landet” skrev fylkeskonservator i 2005. Statkraft svarte i 2008 med å vise til at de ikke kunne forestille seg amerikanske damer med blått hår og papegøybriller

kjøre trallebane. Statkraft boikottet dialogen om alternativ bruk og latterliggjorde bevaringstilhengerne.

VERNEMAKTENS SVIK

I 2008 fredet fylkeskommunen midlertidig i samråd med daværende riksantikvar Marstein. Nå seks år etter svarer riksantikvar Jørn Holme - i samrøre med Statkraft - med å oppheve fredningen, signe riveplanene, blåse i høring av landsverneplanen og forfordle landets kraftfylke med en uproportjonal liten andel av fredningspotten.

Det faglige kulturminnevern står svakt i Norge for tiden. Når hensynet til mektige krefter veier tyngre enn forsvarlig vern tapes også fagkompetansen. Hvem gidder i lengden å arbeide med et felt som ikke tillegges vekt?

Ragnar Kristensen er selvstendig næringsdrivende bygningsvernkonsulent.

Hvor gode øyne må du ha for å oppdage spor av stokkmaur?

Øynene og synssansen er faktisk blant de beste «verktøyene» vi har, til å finne ut om vi er utsatt for insektskader. Selv våre egne takstfolk bruker sjelden andre hjelpemidler enn sine egne sanser.

Bruk dem du også! Jo før du oppdager tilløp til en skade og får satt i gang utbedringen, desto større er sjansene for at du slipper unna med småreparasjoner.

Men siden ingen kan «se alt», anbefaler vi at du også skaffer deg en forsikring!

Norsk Hussopp Forsikring (NHFF) er det eneste forsikringsselskapet i landet som utelukkende jobber med råtesopp og insektskader. Våre forsikringer selges gjennom de fleste av landets skadeforsikringsselskaper – som en tilleggsforsikring eller som en integrert del av en utvidet villa- fritidshusforsikring.

Forsikringen dekker kostnader til utbedring av skader påført av råtesopp og treødeleggende insekter. Forsikringen dekker også bekjempelsestiltak mot stokkmaur, husbukk, stripet borebille, kakerlakk og veggedyr.

Ring ditt forsikringsselskap og be om tilleggsforsikring!

**NORSK HUSSOPP
FORSIKRING**
1938 – 2013

Enebakkveien 307, 1188 Oslo
Tlf. 22 28 31 50 Faks 23 38 10 78
E-post: firmapost@hussoppen.no
Nettsider: www.hussoppen.no